

1. Calvijn in de Ark - Visie op de kerk

Calvijn

Op basis van Handelingen 2 komt Calvijn tot drie pijlers voor de gemeente: Woordverkondiging, viering van het avondmaal en de gemeenschap der gelovigen. Over het gebed (in Handelingen ook genoemd als pijler) spreekt hij elders wel maar hier niet expliciet.

Kerklidmaatschap - of je 'christen' noemen - is voor Calvijn onvoldoende. Je moet ook de kern van het geloof begrepen hebben. En je moet ook vorderingen maken. Ofwel: het geloof zodanig beleven dat je het kan uitdragen en er rekenschap van geven. Wat doet het met je? Dat is de vraag waar het in de gemeente om gaat.

Hij hanteert twee begrippen van kerk: de kerk als instituut en de 'onzichtbare kerk', dat is de gemeenschap van alle gelovigen samen. De kerk als instituut moet één zijn en kan niet in zichzelf verdeeld zijn, vindt Calvijn. Tegelijk bewaart God (dat is de onzichtbare kerk) zijn gemeente, „tot in alle schuilhoeken”, juist ook in tijden van aanvechting en verdeeldheid. Dat mag troost geven, en (be)rust(ing).

Een ander geluid: Ds. Wim Dekker (IZB):

“De situatie van de kerk in ons land is drastisch veranderd. Nederland was vroeger een christelijk land, in die zin, dat de overgrote meerderheid van ons volk bij een kerk hoorde. Er was ook een grote rand van mensen, die niet meer naar de kerk gingen of die nooit zo trouw waren.[-]

Tegenwoordig is Nederland geen christelijk land meer in die zin, dat het merendeel van de bevolking nog een relatie heeft met een kerk. Het christelijk geloof wordt nog slechts door een kleine minderheid van ons volk beleden. Nederland is van een christelijk land een zendingsland geworden... [-]

Dit vraagt van ons een nieuwe oriëntatie. En dan komt het woord 'missionaire gemeente' in beeld. Dat hebben we niet uitgevonden, omdat we het zelf zo leuk vinden iets nieuws te propageren, maar uit pure noodzaak vanwege de veranderde tijden. [-] Missionaire gemeente betekent dus een gemeente, die weet dat ze geroepen is tot zending en die dat niet alleen weet, maar die ook in heel haar bezig zijn zich afvraagt of ze de zending dient of in de weg staat. Zending niet alleen in Kenia en in Peru, maar ook in Nederland. Want in Kenia gaan procentueel meer mensen naar de kerk dan hier.”

De – voorlopige – conclusie: Calvijn in/en De Ark

We proberen 1 Petrus, Calvijn en Wim Dekker bij elkaar te brengen. De woorden 'roeping' en 'rekenschap geven van het geloof' vallen. Calvijn benadrukt meer je houding als christen en je geloofsleven, Dekker meer de functie van de gemeente. Ze spreken elkaar dus niet tegen, maar vullen elkaar aan. „Calvijn roept op om het geloof zo te beleven dat je het kunt uitdragen en er rekenschap van kunt geven”, concluderen we.

Dekker leert ons vervolgens dat het doel van de kerk is om missionair te zijn.

Calvijn zet daar de vraag naast of wij persoonlijk dat soms in de weg staan. Een confronterende vraag, waar we nog niet klaar mee zijn.

2. Calvijn in de Ark - De soevereiniteit van God

Calvijn

Calvijn ziet de rol van God in de wereld niet als Schepper van één ogenblik, maar als altijd tegenwoordige kracht. Uit deze aanwezigheid van God vloeit voort, dat God voorzienig is.

Calvijn stelt het begrip voorzienigheid tegenover de (destijds ook al populaire) opvatting dat de wereld door toeval zou worden geregeld. Nee, zegt Calvijn, God is voortdurend met ons bezig, tot in alle details. Dat hield niet op na de schepping.

Maar er is wel invloed mogelijk op hoe God werkt, dat ligt niet van te voren helemaal vast (beeld van rivier). Het is een vloeibaar en dynamisch geheel: de mens maakt weliswaar zelfstandige keuzes, maar ook die liggen volgens Calvijn in Gods raad besloten.

God doet het werk, ook in mensen, je kunt jezelf niet opwerken. Het is niet maakbaar.

Tijdens de eerste avond van Calvijn in de Ark missen we onze eigen verantwoordelijkheid als mens.

Wat voor rol speelt die?

Ook werpt zich de vraag op: durf je alle (ook de negatieve) gebeurtenissen dan ook aan God toe te schrijven? Let daarbij wel op dat Calvijn heel duidelijk schrijft *vanuit de relatie* met God. Los van die relatie kun je deze vragen niet stellen.

Een ander geluid, uit het dagblad *Trouw*

“Na de tweede wereldoorlog heeft er een grondige herziening plaatsgevonden. Dat was nodig als reactie op de secularisatie, maar ook als reactie op de verschrikkingen van deze eeuw.

Bij die herziening kwam Gods almacht ter discussie te staan. Bij het zien van zoveel lijden werd dat een onverteerbaar begrip. Als het kwaad goede mensen treft, dan worden de vragen niet beantwoord met een beroep op Gods almacht. Alleen door radicaal de band tussen God en het kwaad te verbreken kon ruimte gemaakt worden voor een blijvend geloof in God.

Inmiddels is het nieuwe beeld van God dat daaruit groeide min of meer gemeengoed geworden. De almachtige God heeft plaatsgemaakt voor een onmachtige God. Lijden is niet langer een straf voor de zonden die je begaan hebt. Het hoort nu eenmaal bij het leven. Daar kan zelfs God niets aan doen.”

De – voorlopige – conclusie: Calvijn in/en De Ark

We weten dat het geluid in het stukje uit *Trouw* wijd verbreid is, maar toch kunnen we er weinig mee.

We komen tot deze conclusie: het is ‘erger’ als je een God dient die machteloos toe moet kijken bij het lijden in de wereld, dan dat je een almachtige God belijdt en je als gelovige vragen houdt bij de manier waarop God in deze wereld werkzaam is.

Het lijkt erop dat we in onze tijd vooral bij onze eigen gevoelens en ervaringen beginnen, terwijl Calvijn bij de openbaring, bij God zelf, begint. Verder leren we van Calvijn dat je deze vragen nooit buiten de relatie met Christus om kunt bespreken.

Leerpunten:

- Het is goed als we op dit punt ‘tegendraads’ zijn (tegen de huidige cultuur in durven te gaan) en Gods goede openbaring voorop te zetten i.p.v. onze eigen ervaring.
- We kunnen deze vragen alleen maar evenwichtig bespreken vanuit de vertrouwensrelatie met Christus. In Hem heeft God ultiem laten zien wat Zijn bedoeling is met de wereld en met ons.

3. Calvijn in de Ark - Christen in de maatschappij

Calvijn

Calvijn roept christenen op een leven te leiden van matigheid, rechtvaardigheid en vroomheid. Eigenlijk is dat een drieslag: matigheid gaat over jezelf; rechtvaardigheid over je houding ten opzichte van je naaste; vroomheid over je relatie met God.

Te midden van de „onreinheid van de wereld” moet een christen streven – ja zelfs strijden – naar deze drie deugden, leert Calvijn. Dat gaat niet vanzelf. Maar, hoewel de uiteindelijke vrucht van het geloof pas bij Christus' wederkomst duidelijk wordt, kun je nu al merken dat je steeds meer immuun raakt voor de wereld, als je je leven op Christus richt.

Calvijn benadrukt dat we *al ons werk* mogen we zien als Gods roeping. Of dat nu op een vooraanstaande plek is, of ergens in stilte. Voor God is dat allemaal even kostbaar. Hij roept ons op God na te volgen, juist ook in het – alledaagse – dagelijks leven.

Lastige dingen (bekommernissen) zijn dragelijker omdat je weet dat God ze heeft gegeven. Hij legt ons weliswaar een last op, maar nooit meer dan we kunnen dragen.

Tijdens de eerste avond van Calvijn in de Ark komen we tot de conclusie dat veel grote problemen in de wereld van vandaag te maken hebben met onmatigheid en met onrecht.

Een ander geluid: Rick Warren

Als u uw missie op aarde, die u van God hebt gekregen, niet vervult, dan verspilt u het leven dat God u heeft gegeven. [-] Er zijn mensen op deze aarde die alleen *u* zult kunnen bereiken, als gevolg van waar u woont en als gevolg van hoe God u heeft gemaakt. Als er slechts één persoon in de hemel komt dankzij u, dan is uw leven voor eeuwig van betekenis geweest. Kijk om u heen in uw persoonlijke zendingsveld, en bid: 'Heer, wie hebt U in mijn leven gebracht zodat ik die persoon over Jezus kan vertellen?' [-]

Voor het vervullen van uw missie is het noodzakelijk dat u uw eigen plannen loslaat en dat u Gods plannen voor uw leven aanvaardt. U kunt die plannen niet slechts 'toevoegen' aan al de andere dingen die u met uw leven zou willen doen. Net als Jezus moet u zegen: 'Vader, niet mijn wil, maar de uwe geschiede.' U geeft uw rechten, uw dromen, uw plannen en uw ambities aan Hem over. U bidt niet langer egoïstische gebeden als: 'Heer, zegent U wat ik wil doen', maar u bidt: 'Heer, helpt U me te doen wat U zegent!'.

De – voorlopige – conclusie: Calvijn in/en De Ark

Spreken Johannes Calvijn en Rick Warren elkaar tegen? De een vindt van wel, de ander vindt van niet. Calvijn zegt in feite: al je werk is Gods roeping; navolging kan ook in het alledaagse leven. Warren is veel activistischer: hij roept je op persoonlijk aan de slag te gaan, anders gaan er – jouw schuld! – misschien wel mensen verloren. Hup! De wereld in!

Vast staat dat dat beide geluiden vandaag de dag in onze gemeente worden gehoord. Het Calvijn-geluid wordt als vertrouwd ervaren, het geluid van Warren maakt juist onrustig. Hij gaat wel heel ver, vinden sommigen, maar heeft hij niet ook een punt?

Want zijn wij – om de twee toch bij elkaar te brengen – niet vaak te laks in onze navolging van Christus, als is dat maar in het alledaagse?

We vatten dit gesprek op als stimulans: om meer de getuigen van ons geloof. Om – al is het maar eens per week – aan iemand iets te laten merken van het feit dat wij Christus navolgen.

4. Calvijn in de Ark - Houding ten opzichte van liturgie/traditie

Calvijn

Calvijn zag samenzang in de kerk als iets Bijbels: een manier om met stem en hart God te eren, maar ook om elkaar in de gemeente 'als vromen' te stichten. Hij voegt daar wel een stel voorwaarden aan toe: zo moet het gezang gematigd zijn, en zich aanpassen aan de verhevenheid van God. Zingen in de kerk is bedoeld om op te wekken tot ware ijver en vurigheid om te bidden.

Matigheid geldt vooral melodie en instrumenten: bij zingen gaat het Calvijn om „de geestelijke zin der woorden”, niet zozeer om de melodie.

Wat betreft het avondmaal: dat zou volgens Calvijn dikwijls, liefst elke eredienst moeten worden gehouden, zodat de gelovigen vaak het lijden van Christus herdenken en elkaar aansporen Gods liefde en goedheid te verkondigen.

Tijdens de eerste avond van Calvijn in de Ark zagen de aanwezigen op basis van bovenstaande meer mogelijkheden in De Ark voor samenzang dan nu gebruikelijk is, zeker omdat dit volgens Calvijn bedoeld is om op te wekken tot ware ijver en vurigheid om te bidden.

Een ander geluid: Gospelzanger Kees Kraayenoord

”Mensen die God aanbidden met een orgel en Statenvertaling, struikelen te snel over de verpakking.

Wat is nu ware aanbidding? Gaat dat echt om het orgelspel, de juiste psalm, de berijming en het tempo? Volgens sommigen benadrukt dat de heiligheid van God. Onzin, twintig dansende ballonnen op de EO-Jongerendag, dat is ook heiligheid. Het gaat om de intentie van je hart.

Gods heiligheid laat zich niet verpakken in een calvinistisch kerkgenootschap die het op die-en-die-maniër beleeft. Begrijp me goed, ik ben er niet tegen. Als jij God zo wilt aanbidden: ga ervoor! Maar zeg niet vanuit jouw culturele achtergrond 'wat jij doet, kan niet tot eer van God zijn'. [-]

Ik maak het mensen graag naar de zin. Ik ben een artiest en geniet daarvan. Ik ben begonnen met een gitaartje en nu geef ik enorme concerten met licht, geluid, rooeffecten. Dat geeft een grote kick. Tegelijkertijd is de verantwoordelijkheid om in mijn leven de eer aan God te geven, groter dan ooit.”

De – voorlopige – conclusie: Calvijn in/en De Ark

In zijn afkeer van allerlei rooms-katholieke gebruiken, heeft Calvijn rigoreus afscheid genomen van allerlei vormen. „Het gaat om het hart”, zegt hij. Daarin heeft hij gelijk, maar tegelijk vinden we dat hij ergens wel een beetje is doorgeslagen. Zijn doel van aanbidding („elkaar als vromen stichten”) nemen we graag over, net zoals zijn zijn focus op God de Schepper en Jezus Christus de Verlosser (in plaats van op de mens zelf). Met zijn sobere vormen kunnen we minder.

Bij wijze van aanbeveling, een paar gedachten:

- Eer aan God, dat betekent ook 'zingbaarheid' voor iedereen. Geestelijke zin komt niet tot uiting in een draak van een melodie
- Kijk (als gemeente) samen naar God, in plaats van naar elkaar.
- Durf beslissingen te nemen (al is daarmee nog lang niet alles gezegd...)